

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

IMPULS DEL SERVEI
COMUNITARI EN EL MARC DEL
PLA EDUCATIU D'ENTORN

1. INTRODUCCIÓ

L'any 2005, el Departament d'Educació va posar en marxa els **Plans educatius d'entorn** (PEE), una proposta de cooperació entre tots els agents educatius d'un territori amb la finalitat d'aconseguir l'èxit de l'alumnat i contribuir a la cohesió social.

D'altra banda, des de l'any 2015, el currículum d'Educació Secundària Obligatòria contempla la realització del **Servei comunitari** (SC) com una acció curricular que vol garantir que els estudiants, al llarg de la seva trajectòria escolar, experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania, i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat. Amb la realització del SC l'alumnat detecta, analitza i dona resposta a necessitats reals del seu entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

En el document que es presenta es pretén promoure el Servei comunitari des de la xarxa educativa comunitària existent en els Plans educatius d'entorn, fer més fàcil la seva organització i implementació en els centres educatius, incrementar la coordinació entre els centres i enfortir tant els PEE com el SC.

Aquestes orientacions són aplicables a territoris on no existeix un PEE. Tanmateix, es poden tenir en compte en qualsevol territori, tingui o no tingui PEE, introduint les adaptacions necessàries a les especificitats de cada zona.

2. SERVEI COMUNITARI I PLANS EDUCATIUS D'ENTORN

Els Plans educatius d'entorn és consideren un marc idoni per a l'impuls del Servei Comunitari per diverses raons:

1. Desenvolupen accions per a l'alumnat de 0 a 20 anys, les seves famílies i la comunitat.
2. Metodològicament els PEE fomenten el treball i aprenentatge en xarxa .
3. Hi participen tots els agents educatius del territori: ajuntaments, centres, serveis educatius, famílies, entitats... amb uns objectius compartits. Es tracta d'una estructura que pot aportar el partenariat al SC.
4. S'estableix connexió entre les accions educatives que es duen a terme en l'àmbit formal, en el no formal i en l'informal d'un territori amb la finalitat d'aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat.
5. En la planificació de les accions educatives dels PEE la interacció de tots els agents educatius dona coherència, optimitza els recursos i ofereix propostes que permeten a l'alumnat la construcció d'un itinerari formatiu personalitzat en funció de les seves necessitats i interessos.
6. Les accions dutes a terme en el PEE tenen com a finalitat aconseguir l'èxit educatiu i personal de l'alumnat i contribueixen a l'adquisició de competències i valors que capaciten per respondre satisfactòriament als reptes socials.
7. Es promou la participació i implicació de les famílies, la cohesió social del territori i l'ús social de la llengua catalana.
8. Existeix un conveni de col·laboració entre el Departament d'Educació i els ajuntaments.

El Servei comunitari encaixa en el PEE atès que :

9. El duen a terme alumnes de 3r/4t d'ESO (14-16 anys)
10. Es tracta d'una acció educativa amb un aprenentatge que es realitza en horari escolar i un servei a la comunitat que es pot dur a terme dins o fora d'aquest.
11. Tots els agents que intervenen en el SC estan representats en una o més estructures del PEE.
12. Requereix gairebé sempre la participació d'una entitat socioeducativa de l'entorn.
13. Connecta el centre educatiu i l'entorn, de manera que l'acció educativa curricular s'obre a les necessitats del territori i adquireix significat i les entitats comparteixen els seus projectes amb els centres. S'estableixen relacions de col·laboració entre el centre i les entitats.
14. La planificació coordinada del SC a nivell territorial permet dur a terme accions complementàries entre les diverses entitats i els centres del territori. El treball en xarxa és fonamental per detectar les necessitats del territori sobre les quals es poden fonamentar els projectes i , en funció d'aquestes necessitats, determinar els objectius comuns.
15. L'alumnat esdevé un agent actiu en l'activitat associativa del territori.
16. El SC té voluntat de transformació social a través de la implicació de l'alumnat en un servei en benefici de la comunitat
17. Les accions de SC tenen com a finalitat l'assoliment de la competència social i ciutadana a partir de l'acció per donar resposta a necessitats de l'entorn.

RELACIÓ ENTRE ELS OBJECTIUS DEL PEE I DEL SERVEI COMUNITARI

El Servei comunitari pot tenir incidència en els objectius del Pla educatiu d'entorn:

Objectiu 1 del PEE. Contribuir a la millora de les condicions d'escolarització i a l'èxit educatiu

Objectius del SC relacionats:

- Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant la societat, per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.
- Desenvolupar habilitats relacionades amb el disseny i realització de projectes i amb el treball d'equip.

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
1-Promoció d'una escolarització equilibrada	El SC ajuda a connectar els centres amb l'entorn i incideix en la construcció d'una oferta educativa més coordinada i coherent que dona resposta a les necessitats i interessos de l'alumnat.
2-Prevenió, detecció i intervenció davant l'absentisme i	La metodologia utilitzada per a dur a terme el SC és l'aprenentatge servei (ApS). Segons les investigacions l'ApS provoca un impacte significatiu en el desenvolupament personal i social, i en el sentit de pertinença (al grup, al centre, al territori...). Tots aquests factors

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
l'abandonament escolar.	esdevenen clau en la reducció de l'absentisme, augmentant la motivació de l'alumnat a seguir els processos escolars.
3-Acompanyament en la construcció d'itineraris educatius personalitzats.	El SC aporta a l'alumnat més coneixement d'un mateix, fet que l'ajuda a prendre decisions valorades i fonamentades en relació al seu aprenentatge. D'altra banda, la participació en totes les fases de desenvolupament del SC dota de competències i habilitats per a la presa de decisions també en qüestions morals i ètiques.
4-Orientació i suport d'àmbit comunitari a l'alumnat 0-20 i a les seves famílies.	En la mesura que el SC posa l'alumnat en context, en situacions reals en què fa pràctiques de ciutadania, li aporta coneixement i consciència d'opcions vocacionals i millora les seves competències professionals.
5- Coordinació entre centres i projecció comunitària de la xarxa de centres.	La col·laboració entre els centres educatius i les entitats del territori incideix en la vinculació de tots els agents que hi intervenen, incrementant el sentit de pertinença, la visibilitat dels agents educatius formals, no formals i informals, la presa de consciència de les necessitats del territori i el compromís a millorar-les.

Objectiu 2 del PEE. Potenciar l'educació en valors i el compromís cívic dels alumnes en un marc de convivència

---

Objectius del SC relacionats:

- Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant de la societat per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.
- Donar una resposta educativa a les necessitats emergents de l'entorn escolar.
- Augmentar la participació en el teixit associatiu i les entitats de caire social per fomentar el compromís amb la construcció d'una societat més justa, cohesionada i arrelada al territori.

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
6- Promoció de la participació de l'alumnat en espais de lleure i en el lleure educatiu	Les entitats de lleure educatiu, en les seves actuacions duen a terme accions de transformació social i de compromís cívic de manera explícita o implícita. Formar part del projecte d'una entitat de lleure a través del SC, no només com a beneficiaris, sinó també com a agents actius, crítics i creatius en la realitat que els envolta, revertirà en el reforç de les entitats i en el coneixement d'alternatives d'oci que posen en valor les capacitats de l'alumnat i les relacions que s'estableixen. El PEE pot aportar espais de participació i de relació i facilitar la implicació en projectes que suposen un servei a la comunitat, es relacionen tenint consciència que estan aprenent a la vegada que milloren l'entorn.

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
7- Incentivació de l'associacionisme infantil i juvenil i altres formes de participació.	La participació de l'alumnat en entitats per a la realització del Servei comunitari comporta el coneixement del teixit associatiu de l'entorn i del seu àmbit d'acció, fet que pot repercutir en l'increment de capital humà vinculat a l'associacionisme.
8.-Promoció del Servei comunitari.	En aquest cas són els PEE els que poden incidir en el desenvolupament del SC. En els PEE hi ha representats tots els agents educatius d'un territori, compten amb una estructura organitzativa ja consolidada i coneixen les necessitats de l'entorn.
9-Impuls d'accions orientades a millorar la convivència.	El SC és una acció que té incidència en la millora de la convivència, atès que implica la posada en pràctica dels valors de l'alumnat per donar resposta a necessitats de l'entorn. Implicar-se en accions de SC vol dir construir una societat més justa i compromesa i actuar amb responsabilitat.

Objectiu 3 del PEE. Potenciar la implicació de les famílies en l'educació dels fills i filles i la participació en la vida escolar.

Objectius del SC relacionats:

- Donar a conèixer a l'alumnat i les seves famílies la xarxa associativa i les entitats de l'entorn, per tal de promoure la participació dels joves.
- Promoure el treball en xarxa entre els diferents agents educatius de l'entorn.

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
10. Promoció de l'acollida a les famílies.	El coneixement de l'entorn és un element essencial per sentir-se'n part. Amb el SC també les famílies coneixen les entitats i poden acabar participant-hi de manera activa, fet que acaba revertint en l'arrelament al territori, generant proximitat i confiança.
11. Implicació de les famílies en l'educació dels fills.	El SC requereix l'acceptació per part de les famílies de l'acció a dur a terme per part dels seus fills, per a la qual cosa s'estableixen estratègies d'informació. D'altra banda, l'organització d'actes de reconeixement del servei realitzat en els que se'ls convida els situa en un context participatiu i de necessària implicació.
12. Promoció de la participació de les famílies.	El coneixement de les accions que duen a terme les entitats a les quals van els alumnes a fer el SC, comporta la possible implicació i participació de les famílies com a membres actius de la comunitat i de la xarxa educativa i/o social de l'entorn.
13. Promoció de la formació de les famílies.	Les entitats no només duen a terme accions de millora, sinó que també tenen repercussió en la construcció personal i formació. De la mateixa

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
	manera que per a les línies d'intervenció 10, 11 i 12, el SC té incidència a nivell familiar.

Objectiu 4 del PEE. Promoure l'educació intercultural i l'ús de la llengua catalana com a element de cohesió social.

Objectius del SC relacionats:

- Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant la societat, per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.
- Augmentar la participació en el teixit associatiu i les entitats de caire social per fomentar el compromís amb la construcció d'una societat més justa, cohesionada i arrelada al territori.

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
14. Promoció de l'educació intercultural.	Amb el SC podem dur a terme accions d'educació intercultural o incorporar la interculturalitat a qualsevol projecte plantejat. Així doncs, i com a exemple, quan els joves que fan accions de SC a una biblioteca escolar expliquen contes del seu país d'origen contribueixen a l'educació intercultural.
15. Promoció de l'ús social de la llengua catalana.	El Servei comunitari és una acció curricular en la que el servei sovint es du a terme fora de l'horari escolar i en contextos diversos. Es promou l'ús social de la llengua catalana; els joves usen la llengua contextualitzada i funcional, practiquen i consoliden l'hàbit lingüístic .
16. Reconeixement i valoració de la diversitat lingüística i cultural.	Cal també millorar la valoració i presència de totes les llengües que hi ha a la societat com a part del nostre patrimoni. La sensibilització envers la diversitat lingüística és una eina imprescindible per crear ponts entre persones de diferents procedències. Aquest principi tant pot generar projectes de SC amb aquesta finalitat com incorporar-lo al plantejament de qualsevol SC.

Objectiu 5 del PEE. Potenciar estils de vida saludable i fomentar la pràctica regular de l'activitat fisicoesportiva

---

Objectius del SC relacionats:

- Desenvolupar la competència social i ciutadana, afavorint una actitud crítica i compromesa davant la societat, per tal d'esdevenir membres actius en una societat catalana democràtica i participativa.
- Donar a conèixer a l'alumnat i les seves famílies la xarxa associativa i les entitats de l'entorn, per tal de promoure la participació dels joves.
- Donar una resposta educativa a les necessitats emergents de l'entorn escolar.
- Augmentar la participació en el teixit associatiu i les entitats de caire social per fomentar el compromís amb la construcció d'una societat més justa, cohesionada i arrelada al territori.

Línia d'intervenció del PEE	Aportació del SC
17. Promoció d'estils de vida saludable des d'una perspectiva comunitària.	El SC permet dur a terme projectes relacionats amb la salut física i mental amb incidència sobre els alumnes que els planifiquen i executen i la comunitat com a receptora del servei. Els alumnes que fan SC poden tenir un paper actiu en les activitats de promoció d'estils de vida saludable que es duen a terme en el marc del PEE.
18. Promoció de la pràctica regular de l'activitat físicoesportiva des d'una perspectiva comunitària.	El foment de la pràctica físicoesportiva pot ser un tema a treballar des del SC, amb projectes de difusió d'accions que es duen a terme en el marc del PEE o generant accions des del propi SC.

Objectiu metodològic. Potenciar el treball i aprenentatge en xarxa

---

- Promoure el treball en xarxa entre els diferents agents educatius de l'entorn.
1. La xarxa educativa que constitueix el PEE és una plataforma idònia per a l'impuls del SC. En el SC els alumnes són els protagonistes d'una acció ben coordinada i planificada en la que es compta amb la intervenció de diversos agents: centres, entitats, administració local, famílies...
  2. Incorporar el SC com una acció del PEE i gestionar-la de manera coordinada i comunitària incidirà en la qualitat dels projectes.

3. CONSTITUCIÓ DE LA COMISSIÓ IMPULSORA DE SERVEI COMUNITARI

Per tal de dissenyar i fer el seguiment del Servei comunitari en el marc del PEE, es crearà una Comissió Impulsora o Grup de Treball.

Aquesta CI o GT serà presidida pel director/a dels Serveis Territorials d'Educació o la persona en qui delegui, i actuarà com a vicepresident/a l'alcalde/essa o persona en qui delegui.

A la primera reunió de la Comissió Impulsora caldrà concretar la composició, sense perjudici de la seva posterior modificació. Estarà integrada pels diferents agents de la comunitat educativa que interactuen i reflexionen sobre el Servei comunitari per diagnosticar necessitats específiques del territori, elaborar propostes d'actuacions i valorar-ne els resultats. Poden formar part de la comissió impulsora, a més del president/a i vicepresident/a:

- Tècnics dinamitzadors del PEE
- Orientadors d'àmbit comunitari
- Representants dels centres educatius
- Tècnics dels serveis educatius
- Representants del teixit associatiu
- Alumnes

Cada PEE o municipi, a partir de la seva realitat haurà d'adequar l'estructura organitzativa a les seves necessitats i aprofitar, si escau, les plataformes ja existents al territori.

4. AGENTS IMPLICATS

Centres educatius

D'acord amb l'article 16 del [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, el Servei Comunitari és una acció educativa de caràcter obligatori, orientada a desenvolupar la competència social i ciutadana de l'alumnat. Tots els centres educatius de Catalunya han de portar a terme accions de Servei Comunitari en l'àmbit curricular amb els i les alumnes de tercer o quart d'ESO.

En el cas que els centres formin part dels Plans educatius d'entorn, el Servei comunitari hauria de donar resposta a les necessitats detectades pel PEE i desenvolupar-se en el marc de la Comissió impulsora o del grup de treball interdisciplinari organitzat amb aquesta finalitat.

Serveis educatius

En cada un dels serveis educatius de Catalunya hi ha tècnics que acompanyen i assessoren als centres en la planificació i posada en pràctica del Servei comunitari. Els tècnics docents dels serveis educatius, a més del coneixement del SC, poden aportar la comunicació i coordinació dels centres educatius i el coneixement de les necessitats del territori i les entitats relacionades.

Entitats

El Servei comunitari requereix un treball en xarxa entre centres educatius i entitats de l'entorn, tot sumant els seus esforços i cercant una continuïtat i coherència educativa entre les seves accions que els permeti donar resposta als objectius del projecte. Les entitats i el Departament d'Educació formalitzen un conveni de col·laboració per desenvolupar projectes de SC.

Administració local

El Departament d'Educació estableix convenis de col·laboració amb els ajuntaments per al Pla educatiu d'entorn. La clàusula 7.1 estableix la creació d'un grup de treball o **comissió impulsora** de Servei comunitari per a detectar necessitats, establir objectius i proposar actuacions.

En el cas que un municipi no tingui PEE, es formalitza un conveni específic entre el Departament d'Educació i l'Ajuntament per a l'impuls del SC.

5. RELACIÓ ENTRE LES TASQUES A DUR A TERME PER A LA IMPLEMENTACIÓ DEL SERVEI COMUNITARI I ELS AGENTS IMPLICATS

TASCA	CENTRE EDUCATIU	ALUMNAT	SERVEIS EDUCATIUS	AJUNTAMENTS (PEE/COMISSIÓ IMPULSORA)	ENTITATS
Crear la comissió impulsora o grup de treball en el marc del PEE	X	X	X	X	X
Incloure el pla d'acció quant a SC en el pla anual del PEE				X	
Identificar necessitats del territori susceptibles de Servei comunitari	X	X	X	X	X
Proposar accions de SC	X	X	X	X	X
Cercar entitats col·laboradores	X	X	X	X	
Signar convenis de col·laboració	X		X		X
Difondre el Servei comunitari	X		X	X	X
Facilitar el contacte i la coordinació entre els centres educatius i les entitats	X			X	X
Formar els agents implicats			X		
Vincular el Servei Comunitari al projecte educatiu del centre i al currículum	X				
Promoure la formació			X	X	
Assessorar i acompanyar els centres en la formulació i desenvolupament de projectes			X		
Assessorar les entitats en el desenvolupament de projectes			X	X	
Incloure el SC en el Pla anual de centre	X				
Elaborar els projectes de SC en el marc curricular	X				
Fer la planificació pedagògica i curricular del projecte: activitats d'aprenentatge, activitats de servei i criteris d'avaluació	X				
Informar a les famílies del SC	X				
Concretar aspectes funcionals: autorització de les famílies i elaboració d'un document de compromís amb les entitats,	X				
Facilitar la formació inicial de l'alumnat					X
Planificar l'avaluació del projecte	X				
Fer el seguiment i valoració de les actuacions	X		X	X	X
Organitzar actes de reconeixement: actes institucionals, lliurament de diplomes...	X			X	X
Fer difusió de les experiències dutes a terme			X	X	X

DOCUMENTS RELACIONATS

- [El Servei comunitari per a l'alumnat de Secundària obligatòria](#): s'hi pot trobar tota la informació d'aquesta acció curricular i orientacions per a l'elaboració de projectes i la seva posada en pràctica.
- [Autorització per a la prestació del Servei comunitari](#): full d'autorització de les famílies
- [Conveni entre el Departament d'Educació i les entitats per a la realització del Servei comunitari](#). Es pot trobar al Portal de centres.
- [Declaració de compromís](#) entre el centre i l'entitat per a la realització del Servei comunitari.

Trobareu tota la informació a <http://xtec.gencat.cat/ca/comunitat/serveicomunitari/>